

„*Ante Portas – Studia nad Bezpieczeństwem*”
2018, Nr 2(11)
DOI: 10.33674/220185

Sylvia SŁAWIŃSKA¹
Polska

ZWIĄZEK WSPÓŁCZESNYCH MIGRACJI Z ZAGROŻENIEM TERRORYZMEM W EUROPIE

(THE RELATIONSHIP BETWEEN CONTEMPORARY MIGRATION
AND THE THREAT OF TERRORISM IN EUROPE)

Abstrakt:

Mimo iż temat migracji ludności nie jest tematem nowym (występował już w przeszłości) jest zagadnienie aktualnym, gdyż nieprzerwanie tocząca się wojna w Syrii, niestabilna sytuacja w Afryce oraz we wschodniej części Europy nierzadko zmusza mieszkającą tam ludność do opuszczenia swojego miejsca zamieszkania i ucieczki. W artykule znajdujemy odwołanie do współczesnego kryzysu migracyjnego. Przedstawiono podstawowe terminy z zakresu migracji. W celu odpowiedniego wprowadzenia czytelnika w przedstawianą w artykule tematykę, zostały przytoczone różne definicje pojęcia migrant. Zaprezentowane zostały różnice w pojmowaniu takich pojęć jak: migracja, imigracja, emigracja, reemigracja, deportacja, uchodźstwo, repatriacja. Ukazano podstawowe rodzaje migracji, a także wskazano przyczyny i powody skłaniające migrantów do wyjazdu ze swojego kraju pochodzenia. Opisano migracje jako zjawisko, które jest znane od początków ludzkości nawet powody są podobne. Zmienia się jedynie natężenie zjawiska. Artykuł jest również próbą obalenia mitów związanych z zagrożeniem ze strony migrantów. Przedstawiono obawy jakie pojawiają się przy podejmowaniu decyzji o ewentualnym przyjmowaniu migrantów. Ukazano korzyści i ujemne strony wynikające z przyjmowania migrantów. W dalszej części artykułu zostały przedstawione terminy z zakresu terroryzmu. Autor próbuje ukazać wpływ migracji na zagrożenie terroryzmem i na jego wzrost na

¹ Mgr Sylwia Sławińska, doktorantka w Instytucie Politologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Email: sylwia.slawska@op.pl

kontynencie europejskim. Przedstawiono również główne miejsca emigracji Polaków. W Polsce działają organy i instytucje, których głównym zadaniem jest przeciwdziałanie, zapobieganie oraz zwalczanie terroryzmu. Ukazano przestępstwo o charakterze terrorystycznym definiowane przez polski Kodeks karny. Mam nadzieję, że artykuł chociaż w małym stopniu przyczyni się do przybliżenia społeczeństwu zjawiska współczesnych migracji i terroryzmu.

Słowa kluczowe:

migracja, bezpieczeństwo, terroryzm

Abstract:

Even though, the subject of the migration of population is not a new topic (it appeared in the past), it is still an up-to-date issue because such facts as the war in Syria uninterruptedly taking place, the unstable situation in Africa and in the eastern part of Europe, frequently force the people living there to leave their place of residence and escape. In this article we can find the reference to the contemporary migration crisis. The basic terms concerning migration have been presented. Different definition of the idea 'migrant' have been mentioned in order to introduce the reader appropriately to the topic presented in the article. The differences have been presented in understanding such ideas as: migration, immigration, emigration, re-emigration, deportation, refugee status and repatriation. The basic types of migration have been shown and the reasons for making migrants to leave the country of their origin have been indicated. Migration has been described as a phenomenon, which has been known since the beginning of mankind and even the reasons are similar. Only the intensity of this phenomenon is changing. This article is also the attempt to debunk the myths connected with the threatening on the part of migrants. The anxieties, which appear while making decisions about the probable taking the refugees in, have also been presented. In the further part of the article there is a presentation of terms connected with terrorism. The author tries to show the influence of migration on the terrorism threat and the influence on its growth on the European continent. The main places of the emigration of Polish people have also been shown. In Poland there are active authorities and organizations whose main in counteracting, preventing and fighting terrorism. A crime of terrorist character, which is defined by the Polish Penal Code, has been shown. I hope that this article will at least slightly contribute to the process of making the society aware of the phenomenon of contemporary migration and terrorism.

Keywords:

migration, safety, terrorism

Wstęp

Zestawienie pojęć migracja oraz bezpieczeństwo jest bardzo trudne. Oba pojęcia nie są jednoznaczne i posiadają wiele aspektów. Wielu naukowców uważa, że migracje mają duży wpływ na bezpieczeństwo i stanowią jego zagrożenie m.in. w postaci szerzenia się terroryzmu, zmian kulturowych, niebezpieczeństwa (ogólnego pogorszenia się bezpieczeństwa). Współczesny świat jest niespokojny. Nie ma ustabilizowanej sytuacji politycznej. W wielu miejscach toczą się działania zbrojne m.in. w Syrii co odbija się echem na całym świecie. W obliczu tych wydarzeń mamy do czynienia z narastającym kryzysem migracyjnym. Migracje nie są zjawiskiem nowym. Z biegiem lat zmieniała się ich intensywność. Bywało, że pod wpływem sytuacji na świecie (np. wojny) ludzie masowo zaczęli opuszczać miejsca swojego zamieszkania i przemieszczać się w inne co spowodowało zwiększenie się liczby migrantów. Nierzadko migracje przyczyniały się do wielu zmian w danym państwie i społeczeństwie. Migracje powodują zmiany zarówno dla kraju, z którego migranci pochodzą, jak i dla kraju, do którego przybywają bez względu na to czy jest to kraj tranzytowy (kraju przejazdu migrantów) czy docelowy (taki, w którym migranci chcą osiedlić się na stałe). Jest wiele powodów, które motywują ludzi do podjęcia decyzji o migracji. Jest to indywidualna sprawa każdego człowieka i każdy człowiek może migrować z innego powodu. Do najważniejszych powodów, dla których ludzie zmieniają miejsce zamieszkania, można zaliczyć m.in. motywy religijne, sytuacje polityczne, ekonomiczne i społeczne. Migracje są zjawiskiem trudnym i skomplikowanym często postrzeganym przez pryzmat stereotypów i przekazów pochodzących z mass mediów. W związku z narastającym kryzysem migracyjnym państwa Unii Europejskiej stanęły przed poważnym problemem związanym z koniecznością przeprowadzenia kontroli i sprawdzenia, które z osób przedostających się do Europy ucieka przed wojną i prześladowaniami we własnym kraju, które z osób uciekają ze swojego kraju, żeby polepszyć sobie i swojej rodzinie warunki życia, a które z osób są członkami grup terrorystycznych. Przeciwdziałaniem, wyszukiwaniem i zarejestrowaniem każdego podejrzanego zachowania zajmuje się wiele organów, instytucji i organizacji międzynarodowych. Działalność ich polega na odnajdywaniu i wykrywaniu takich zagrożeń poprzez monitorowanie obozów, w których przebywają uchodźcy. Jedną z takich instytucji jest Organizacja Narodów Zjednoczonych, która nieprzerwanie, płynnie oraz sprawnie przekazuje takie informacje pomiędzy państwami.

Migracje we współczesnym świecie

Rozpoczynając analizę związku współczesnego terroryzmu z kryzysem migracyjnym w Europie należy skupić się na wyjaśnieniu pojęcia migracja. Etymologii słowa migracja należy upatrywać w łacińskim terminie *migratio*, który tłumaczony jest jako wędrówka, przemieszczenie się osób z miejsca, w którym przebywają do innego miejsca, z zamiarem stałej lub okresowej zmiany miejsca pobytu². W literaturze można znaleźć wiele definicji pojęcia migracja. Według *Słownika Języka Polskiego PWN* migracja jest to „masowe przemieszczanie się ludności, zwykle w poszukiwaniu lepszych warunków życia”³.

W literaturze spotkać można wiele podziałów migracji ze względu na określone cechy i kryteria, wśród których znajdują się okoliczności, przyczyny, czas trwania czy stan prawny. Biorąc pod uwagę aspekt prawny wyróżnić możemy migracje legalną i nielegalną.

Migracja legalna charakteryzuje się tym, że dana osoba posiada dokumenty, wizę (jeśli jest ona wymagana), posiada wystarczającą ilość pieniędzy na pobyt i utrzymanie się, ma określony cel podróży i może go wskazać, ze strony takiej osoby nie występują zagrożenia i brak jest wpisów na jej temat w krajowych bazach danych oraz w Systemie Informacji Schengen.

Migracja nielegalna charakteryzuje się m.in. tym, że osoba nie posiada wymaganych dokumentów lub przekracza granicę danego państwa w sposób niezgodny z prawem.

Z pojęciem migracja ściśle wiążą się takie pojęcia jak emigracja, czyli opuszczenie przez osoby miejsca, w którym żyją i przebywają z zamiarem stałego lub czasowego zamieszkania oraz imigracja, rozumiana jako przybycie osób do danego miejsca również w celu zamieszkania.

W przypadku Polski opierając się na danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2016 r. najwięcej naszych rodaków wyemigrowało czasowo do:

- Wielkiej Brytanii 788 tysięcy,
- Niemiec 687 tysięcy,
- Holandii 116 tysięcy,
- Irlandii 112 tysięcy,
- państw poza Unię Europejską 118 tysięcy⁴.

² W. Kopaliński, *Podręczny słownik wyrazów obcych*, Warszawa 2002, s. 501.

³ *Słownik Języka Polskiego*, wersja elektroniczna, hasło: *migracja*, <<https://sjp.pwn.pl/sjp/migracja;2567820.html>> (15.05.2018).

⁴ *Główny Urząd Statystyczny, Informacja o rozmiarach i kierunkach czasowej emigracji z Polski w latach 2004-2016*, Warszawa 2017, s. 1.

Przy definiowaniu i analizowaniu pojęcia migracja należy zaznaczyć różnice istniejące między pojęciami imigracja, emigracja, reemigracja, deportacja, uchodźstwo czy repatriacja⁵.

Repatriacja interpretowana jest jako „powrót do ojczyzny osób, które z różnych przyczyn, zwykle niezależnych od ich woli, znalazły się poza granicami swego kraju”⁶.

W polskim prawodawstwie repatriantem jest osoba, która posiada polskie „korzenie” i przybyła do Polski po otrzymaniu wizy uprawniającej do zamieszkania na stałe. W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji⁷ określono dokładnie jakie warunki musi spełnić osoba ubiegająca się o status repatrianta.

Reemigrant to: „wychodźca, emigrant powracający do ojczyzny”⁸.

Deportacja jest to: „1. przymusowe przesiedlenie, zesłanie skazanego do odległego, izolowanego miejsca, połączone z częściowym lub całkowitym ograniczeniem wolności; 2. wydalenie z terenu państwa przebywającego w nim nielegalnie obywatela innego kraju, głównie do kraju ojczystego”⁹.

Według Konwencji Genewskiej uchodźcą „jest osoba, która żywi uzasadnioną obawę przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub poglądów politycznych, znajduje się poza terytorium kraju, którego jest obywatelem i z powodu tych obaw nie chce lub nie może do tego kraju powrócić”¹⁰.

Głównymi przyczynami migracji są m.in.:

- brak pracy i problemy z jej znalezieniem w kraju migranta,
- wojny,
- wzrost i rozwój handlu oraz produkcji towarów,
- klęski żywiołowe,
- zmieniający się klimat,
- ubóstwo¹¹.

Przyczynami migracji mogą być również czynniki ekonomiczne (np. migracja zarobkowa), demograficzne, dotyczące rozwoju i postępu (łatwiejszy

⁵ R. Tokarczyk, *Prawo amerykańskie*, Warszawa 2009, s. 315.

⁶ *Słownik Języka Polskiego*, wersja elektroniczna, hasło: repatriacja <<https://sjp.pwn.pl/sjp/repatriacja;257398>> (25.05.2018).

⁷ *Ustawa z dnia 9.11.2000 r. o repatriacji*, Dz. U. 2000, Nr 106, poz. 1118 z późn. zm.

⁸ *Słownik Języka Polskiego*, wersja elektroniczna, hasło: reemigrant, <<https://sjp.pwn.pl/doroszewski/reemigrant;5489197.html>> (15.05.2018).

⁹ *Słownik Języka Polskiego*, wersja elektroniczna, hasło: deportacja, <<https://sjp.pl/deportacja>> (15.05.2018).

¹⁰ *Konwencja Genewska*, Art. 1, Dz. U. 1991, Nr 119, poz. 515 z późn. zm.

¹¹ S. Castels, M.J. Miller, *Migracje we współczesnym świecie*, Warszawa 2011, s. 107.

dostęp do edukacji i doskonalenia zawodowego), prześladowania na tle religijnym.

Jak wynika z badań przeprowadzonych przez Ośrodek Badań Opinii Publicznej (OBOP) 56% respondentów uważa, że główną przyczyną migracji jest chęć polepszenia warunków życia¹².

Decyzja o migracji jest trudna. Często poprzedzona analizą wszystkich „za i przeciw”. Migranci opuszczając swój kraj zostawiają rodzinę, znajomych oraz cały swój dobytek. Zdarzają się również takie sytuacje, gdzie migranci spoza naszego kontynentu sprzedają cały swój majątek, żeby dostać się do Europy. Niekiedy decyzja o wyjeździe podejmowana jest spontanicznie pod wpływem zdarzenia, które wystąpiło nagle i zmieniło sytuację w danym państwie. Zmiana miejsca zamieszkania często jest jednoznaczna z przyjazdem do miejsca o odmiennej kulturze, zwyczajach oraz tradycjach. Migracje mogą być czynnikiem powodującym rozwój państwa, ale również mogą stać się przyczyną konfliktów. Migranci wyjeżdżają do krajów, które uważają za atrakcyjne ze względu na przepisy prawne dotyczące migracji, lepsze warunki życia, łatwość zdobycia pracy i wykształcenia czy przestrzeganie przez dany kraj praw człowieka.

Decyzja o migracji ma skutki zarówno dla państwa, do którego osoba przyjechała jak i dla tego, z którego wyjechała. Dla państwa, z którego dana osoba wyjechała następstwem jest brak ludzi zdolnych do pracy (wyjazd osób w wieku produkcyjnym często osób wykształconych), młodzi kształcą się w jednym państwie, a odprowadzają podatki w drugim czy starzejąca się ludność. Dla państwa przyjmującego skutkiem jest napływ osób wysoko wykwalifikowanych, pracujących i odprowadzających podatki w tym kraju, przez co wzrasta i rozwija się gospodarka tego kraju. Migracja jako zjawisko globalne ma swoje zalety i wady. Do korzyści wynikających z migracji można zaliczyć: zdobycie pracy, zmniejszenie się stopy bezrobocia, zdobycie wykształcenia, którego uzyskanie w ojczyźnie migranta byłoby niemożliwe, poznanie nowych, często odmiennych od naszej kultur. Do wad migracji można zaliczyć rozłąkę z rodziną, zanikanie kultury i tradycji, brak osób zdolnych do podjęcia pracy, dyskryminację, uprzedzenia, rasizm oraz nierówności w społeczeństwie¹³.

Każdy wyjazd może wiązać się ze zmianą światopoglądową, kulturową czy zmianą wartości. Młodzi ludzie wyjeżdżając do innego kraju „prześląkają” wartościami i ideami obowiązującymi w tym kraju. Często pojawia się problem, że migranci (najczęściej są to migranci z Afryki, nie posiadający wykształcenia lub posiadający podstawowe wykształcenie) nie chcą się asymilo-

¹² D. Flis, *Polacy nie wierzą uchodźcom, Polki lepiej rozumieją ich sytuację*, <<https://oko.press/mezczyzni-wierza-uchodzcom/>> (12.05.2018).

¹³ M. Golka, *Cywilizacja współczesna i globalne problemy*, Warszawa 2016, s. 279.

wać z mieszkańca państwa, do którego przybyli. Migranci zamykają się i nie chcą się integrować z lokalnymi społecznościami. W ostatnich latach oprócz migracji zarobkowej wykształconych ludzi mamy do czynienia z migracją głównie z ogarniętych wojną krajów na Bliskim Wschodzie (Syrii), skąd ludzie uciekają przed wojną, przed prześladowaniami na tle religijnym.

W większości przypadków uciekinierzy z krajów, w których panuje wojna są migrantami nielegalnymi. Stanowią oni zagrożenie dla bezpieczeństwa krajów, do których przybywają jak i dla krajów tranzytowych (przejazdu). Zgodnie z prawem Unii Europejskiej nielegalna migracja to „obecność na terytorium państwa członkowskiego obywatela państwa trzeciego, który nie spełnia lub przestał spełniać warunki wjazdu do państwa członkowskiego, określone w art. 5 Kodeksu Granicznego Schengen, albo innych warunków wjazdu, pobytu lub zamieszkania w tym państwie członkowskim”¹⁴.

Migracja nielegalna może przybierać wiele postaci np.

- legalny wjazd na teren danego kraju, osoba złożyła wniosek o przyznanie statusu uchodźcy jednak wniosek został rozpatrzony negatywnie i nie podjęto decyzji o wydaleniu takiej osoby,
- bezprawny wjazd na teren danego kraju (brak wizy, brak paszportu, dokumentów).

Zdarzają się również przypadki fikcyjnych, pozornych małżeństw zawieranych z obywatelami danego kraju tylko dla zdobycia obywatelstwa.

Migranci decydują się na opuszczenie swojego miejsca zamieszkania jeśli pozwala im na to ich sytuacja finansowa, pozwalająca na poniesienie wydatków związanych z wyjazdem. Decyzja o migracji jest z pewnością bardzo trudna dla takiej osoby, która zostawia cały swój majątek, dom, często rodzinę i swój kraj i wyjeżdża w nieznaną. Dla migrantów z Bliskiego Wschodu czy Afryki podróż przez Morze Śródziemne do Europy jest bardzo trudna i ryzykowna. Jeszcze nie tak dawno niemal codziennie w mediach można było usłyszeć ilu migrantów straciło życie podczas takiej podróży.

Polacy nie są chętni przyjmowaniu migrantów z krajów muzułmańskich. Uważamy, że ludzi tych powinni przyjmować kraje bogatsze i podobne kulturowo. Polska natomiast, powinna pomagać i przyjmować migrantów z krajów bliższych nam kulturowo takich jak Ukraina czy Białoruś i zadbać o repatriantów wojennych oraz o powrót do kraju Polaków, którzy wyjechali za pracą. Niestety w naszym kraju mamy do czynienia z brakiem dostatecznej ilości in-

¹⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16.12.2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, Dz. U. 2008, L 348/98.

formacji na temat uchodźców z krajów muzułmańskich. Wiele osób uważa, że Muzułmanin, Arab to fanatyk na tle swojej religii, charakteryzujący się brakiem szacunku do kobiet, agresją, brutalnością, brakiem dbania o higienę osobistą, niechętny do pracy, uważający zachodnią kulturę za zło¹⁵. Obawiamy się różnic wynikających z odmienności religii. Ze względu na to, że arabskie rodziny są liczne obawiamy się, że Islam opanuje nasz kraj. Boimy się m.in. odmienności kulturowych. Boimy się także tego, że dziecko migranta może zająć miejsce w szkole czy w przedszkolu polskiemu dziecku. Dotyczy to również miejsc pracy. Obawiamy się również, że migranci staną się tanią siłą roboczą i wzrosnie bezrobocie wśród obywateli naszego państwa. Niepokój wywołuje obawa, że migranci nie będą chętni integrować się w społecznościach lokalnych i nie będzie już tak bezpiecznie jak do tej pory, że nasze tradycje, kultura i religia nie będą szanowane. Polacy uważają, że tak jak my przed laty walczyliśmy za ojczyznę z narażeniem własnego życia tak i uciekinierzy z terenów gdzie toczy się wojna powinni walczyć za swój kraj, a nie uciekać i postawiać swoją ojczyznę. Migranci z Bliskiego Wschodu pochodzą z terenów odmiennych kulturowo co może wywoływać wiele problemów. W Polsce wprawdzie mieszkają ludzie różnych wyznań i odmiennych kultur, ale czasem prowadzi to do szeregu nieporozumień dotyczących życia codziennego. Z danych przedstawionych przez Główny Urząd Statystyczny w 2011 r. wynika, że w Polsce zamieszkiwało najwięcej osób wyznania: katolickiego (Kościół rzymskokatolicki, Kościół grekokatolicki, starokatolicyzm) – 86,9%. Kolejne miejsca zajmowały osoby wyznania prawosławnego – 1,31%, protestantyzmu (luteranie i ewangelicy reformowani, zielonoświątkowcy, adwentyści i inne grupy) – 0,38%, Świadkowie Jehowy – 0,34%, buddyści – 0,04%, islamiści – 0,013%, judaiści – 0,004%, inni – ok. 0,01%,¹⁶. W roku 2015 ponad 92,8 % osób powyżej 16. roku życia deklarowało przynależność do Kościoła katolickiego (obrzędki łacińskiego), 0,7% to wierni kościoła prawosławnego, 0,3% społeczeństwa należy do wspólnoty Świadków Jehowy, 0,2% potwierdza przynależność kościołów protestanckich, 0,1% do grekokatolickich a 0,02 % do innych wyznań.¹⁷. Polska na mocy zawartych porozumień czynnie wspiera uchodźców, którzy znaleźli schronienie w innych krajach poprzez pomoc humanitarną dostarczaną do obozów dla uchodźców. Wśród wielu obaw jakie żywią Polacy największa jest

¹⁵ A. Marek, *Islam*, Warszawa 2006, s. 11.

¹⁶ *Departament Badań Społecznych i Warunków Życia GUS: Wyznania Religijne – Stowarzyszenia Narodowościowe i Etniczne w Polsce 2009-2011*, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny, 2013.

¹⁷ *Życie religijne w Polsce*, <https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5500/3/1/1/bss_folder_zycie_religijne.pdf> (30.06.2018).

ta dotycząca możliwości wzrostu przestępczości. Obawiamy się występowania przestępstw, z którymi nie mieliśmy do tej pory do czynienia oraz wymierzonych w nasz kraj ataków terrorystycznych. Jeszcze do niedawna w mediach pokazywane były tłumy migrujących młodych ludzi, często dobrze ubranych, wyposażonych w telefony komórkowe czy tablety. Taki widok wywołuje wśród nas negatywne emocje i powoduje wzrost obaw. Mężczyźni, których w tłumie uciekinierów do Europy jest więcej na pewno po osiedleniu spróbują sprowadzić do danego kraju swoje rodziny na podstawie prawa do łączenia rodzin zawartego w *Dyrektywie Rady 2003/86/WE z dnia 22.09.2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin*¹⁸. Nie wiemy czy wśród młodych osób uciekających przed wojną nie znajdują się terroryści. Kryzys migracyjny i wielokilometrowy tłum migrantów jest sytuacją wygodną dla terrorystów ze względu na możliwość łatwego wtopienia się w tłum osób uciekających przed wojną i właściwie bezproblemowego przedostania do kraju docelowego. Organizacje terrorystyczne dysponują swoimi ośrodkami praktycznie na całym świecie i dzięki temu mogą wysłać swoich aktywistów również do Europy. W Polsce do tej chwili nie zostały odnotowane żadne ataki terrorystyczne. Jednak w Europie wraz ze wzrostem kryzysu migracyjnego nastąpił wzrost ataków terrorystycznych. W ostatnim czasie w Europie doszło do zamachów terrorystycznych i ataków terrorystycznych w takich krajach jak Francja (Paryż 2015 r., Nicea 2016 r., Saint-Étienne-du-Rouvray 2016 r., Paryż 2017 r.), w Niemcy (Ansbach 2016 r., Berlin 2016 r., Würzburg 2016 r.), w Wielka Brytania (Manchester 2017 r.). Wymienione powyżej zamachy i ataki terrorystyczne dokonywane były zarówno przez terrorystów, którzy przybyli do Europy wraz z migrantami jak i osoby, które przybyły już wcześniej i teoretycznie powinny się zasymilować ze społecznościami lokalnymi. Były to kolejne pokolenia osób, które tutaj żyją, pracują i mieszkają na stałe.

W przeprowadzonych przez amerykańską niezależną organizację Pew Research Center badaniach dotyczących obaw Europejczyków związanych z respondentami z Europy odpowiadali na pytania z czego wynikają ich obawy przed przyjmowaniem uchodźców. Badania potwierdziły, że stereotypy i negatywna opinia na temat muzułmanów ma zły wpływ na odbieranie ich, powoduje niechęć i wrogość. Do najczęściej wymienianych obaw wskazanych w badaniu możemy zaliczyć:

¹⁸ *Dyrektywa Rady 2003/86/WE z dnia 2.09.2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin*, Dz. U. 2003 L 251.

- zagrożenie terroryzmem i jego wzrost: 76% Węgrów, 71% Polaków, 61% Holendrów, 61% Niemców, 52% mieszkańców Wielkiej Brytanii, 46% Francuzów,
- konkurencja na rynku pracy: 82 % Węgrów, 75% Polaków, 72 % mieszkańców Grecji, 65 % Włochów, 32 % Szwedów, 31% Niemców. Takie wyniki badań są związane z sytuacją jaka jest w poszczególnych krajach, jaki jest dostęp do pracy oraz ile wynosi stopa bezrobocia,
- wzrost przestępczości w danym kraju: 47% Włosi, 46% Szwedzi, 43% Węgrzy, 24% Francuzi, 13% Polacy¹⁹.

Należy pamiętać, że kryzys migracyjny nie jest nową sytuacją. Od wieków ludzie migrowali w poszukiwaniu lepszych warunków życia, ze względu na prześladowania na tle religijnym, wojny i prześladowania. Z biegiem lat zmieniła się tylko częstotliwość tego zjawiska. W historii miały miejsce wydarzenia, pod których wpływem wzrosła liczba migrantów. Takim wydarzeniem była m.in. II wojna światowa. Migranci, tak jak my, chcieliby czuć się bezpiecznie w miejscu, w którym żyją, mieszkają i przebywają. Podobnie jak my nie chcą każdego dnia bać się o życie i zdrowie swoje i swojej rodziny. W Polsce przebywają migranci, którzy już dawno przybyli do naszej ojczyzny uciekając przed prześladowaniami czy wojną i u nas zostali. Tutaj żyją, mieszkają, zintegrowali się i czują się bezpiecznie. Polskę traktują jak swoją ojczyznę i nie mają zamiaru stąd wyjeżdżać. Dla migrantów przyjazd do nieznanego kraju jest nową sytuacją, pełną obaw i niepewności. Dużo zależy od naszego do nich podejścia. Nie należy myśleć stereotypowo jednak trzeba być ostrożnym i dbać o bezpieczeństwo swoje i naszego kraju. Trzeba reagować na każde podejrzanе zachowanie. Przyjęcie uchodźców może mieć też swoje dobre strony. Jedną z nich jest fakt, że Polska jest krajem, w którym jest niż demograficzny a przyjazd migrantów może zappełnić tę lukę. Migranci z różnych powodów nie są chętni przyjeżdżać do Polski. Polska nadal traktowana jest jako kraj przystankowy w drodze do zachodniej Europy (państwo tranzytu). Migranci stanowią wyzwanie dla państwa jak i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. W ostatnim czasie mamy do czynienia z masową migracją z państw Afryki. Afryka i część Azji są skupiskiem organizacji terrorystycznych. Na terenie Afryki i Azji powstały i znajdują się takie organizacje terrorystyczne jak: największa i najbardziej znana organizacja terrorystyczna Al Kaida, Państwo Islamskie,

¹⁹ *Czego Europejczycy boją się w związku z uchodźcami? Terroryzmu. Oto, jak odpowiedzieli Polacy na tle innych*, <<http://www.dw.com/pl/czego-europejczycy-boj%C4%85-si%C4%99-w-zwi%C4%85zku-z-uchod%C5%BAcami-terroryzmu-oto-jak-odpowiedzieli-polacy-na-tle-innych/a-19394969>> (26.02.2018).

Boho Haram, Hamas, Hezbollah, Bractwo Muzułmańskie²⁰. Polacy mają tego świadomość i dlatego migranci z krajów muzułmańskich (Afryka) budzą niepokój.

Migracje a terroryzm

Zjawisko migracji, postrzegane jako zagrożenie jest związane przeważnie z terroryzmem. Etymologia pojęcia terroryzm wywodzi się od terminu terror pochodzącego z języka łacińskiego tłumaczone jako strach, przemoc, obawa, lęk²¹.

Komisja Europejska podaje definicję terroryzmu jako: „wszelkie celowe akty popełnione przez pojedyncze osoby lub organizacje przeciw jednemu, lub kilku państwom, ich instytucjom lub ludności, w celu zastraszenia oraz poważnego osłabienia lub zniszczenia struktury politycznej, gospodarczej i społecznej kraju”²².

W *Słowniku wyrazów obcych PWN* podano, że terroryzm to: „stosowanie terroru, zwłaszcza działalność niektórych ugrupowań ekstremistycznych usiłujących za pomocą zabójstw politycznych, porwań zakładników, uprowadzeń samolotów i podobnych środków zwrócić uwagę opinii publicznej na wysuwane przez siebie hasła lub wymusić na rządach państw określone ustępstwa, świadczenia”²³.

Terroryzm międzynarodowy definiowany jest jako: „metoda walki politycznej, strategia i taktyka uznająca stosowanie przemocy (np. porwania, zamachy bombowe) jako najbardziej skuteczny sposób i zarazem środek służący osiągnięciu określonych celów politycznych, kojarzonych z dążeniem do likwidacji istniejącego status quo”²⁴.

Terroryzm ogólnie mówiąc jest to działanie, które jest ukierunkowane na zastraszenie, wymuszenie u danej osoby lub osób określonego zachowania przy użyciu przemocy, co skutkuje wywołaniem strachu, zagrożeniem poczucia bezpieczeństwa lub całkowitym jego brakiem. Może prowadzić do zmiany sytuacji w danym kraju.

Z terroryzmem powiązane są pojęcia akt terrorystyczny i zamach terrorystyczny. Przez akt terrorystyczny rozumiane jest pewnego rodzaju zachowanie,

²⁰ B. Hołyst, *Terroryzm*, t. 2, Warszawa 2007, ss. 463-525.

²¹ S. Z. Bukowski, *Terroryzm europejski. Geneza i współczesne zagrożenia*, Słupsk 2010, s. 23.

²² J. Pawłowski, *Terroryzm we współczesnym świecie*, Warszawa 2001, s. 12.

²³ *Słownik wyrazów obcych PWN*, Warszawa 1995, s. 1108.

²⁴ A. Antoszewski, R. Herbut (red.), *Leksykon politologii*, Wrocław 2000, ss. 602-603.

które wywołuje uczucie strachu, przymuszające do konkretnego zachowania albo braku reakcji na daną sytuację. Głównymi zamierzeniami ataku terrorystycznego jest wywołanie strachu u określonej liczby osób (społeczeństwo, naród, państwo), sterroryzowanie społeczeństwa oraz pozbawienie życia jak największej liczby osób najlepiej w najbardziej efektywny sposób.

Zamach terrorystyczny jest to użycie siły mające na celu zabicie jak największej liczby osób wykorzystując najmniejsze nakłady. Terrorysty często utożsamiani są z muzułmanami walczącymi w imię Boga i dla Boga chcących nawrócić cały świat na islam. Uważają, że ich religia jest najlepsza.

Członkostwo w paktach i sojuszach oraz aktywne działanie w organizacjach międzynarodowych Polski zwiększa poczucie bezpieczeństwa wśród Polaków. W przypadku zagrożenia możemy liczyć na pomoc pozostałych państw członkowskich. Nasz kraj nie jest atrakcyjnym krajem dla terrorystów, gdyż atak terrorystyczny w Polsce nie odbiłby się tak dużym echem na świecie jak atak w krajach zachodnich. Należy jednak być czujnym ponieważ atak terrorystyczny może być odwetem za nasz czynny udział w misjach zagranicznych²⁵.

Nasz kraj na tle innych państw Europy jest stosunkowo bezpieczny. W Polsce jest wiele organów i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem terroryzmu m.in. Straż Graniczna, Straż Pożarna, Policja, służby specjalne (Agencja Wywiadu, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Służba Kontrwywiadu Wojskowego, Służba Wywiadu Wojskowego), Żandarmeria Wojskowa, Główny Inspektorat Informacji Finansowej, Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego.

Wraz ze zmieniającą się rzeczywistością i powstającymi nowymi wyzwaniami i zagrożeniami Polski kodeks karny z dnia 6.06.1997 r. w kolejnej nowelizacji podaje definicję przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Art. 115 w § 20 *kodeksu karnego*²⁶, który jest słownikiem i wyjaśnia pojęcia zawarte w ustawie przedstawia: „§ 20. Przepęstwem o charakterze terrorystycznym jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 5 lat, popełniony w celu: poważnego zastraszenia wielu osób, 1. zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności, 2. wywołania poważnych zakłóceń w ustroju

²⁵ MSZ, *Zagrożenie terrorystyczne w Polsce i regionie*, <https://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/polityka_bezpieczenstwa/zwalczanie_terroryzmu_miedzynarodowego/zagrozenie_terrorystyczne_w_polsce_i_regionie/> (6.05.2016).

²⁵ B. Hołyst, *op. cit.*, ss. 136-137.

²⁶ *Kodeks Karny*, Dz. U. 1997, Nr 88, poz. 553 z późn. zm.

lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej - a także groźba popełnienia takiego czynu”²⁷.

Zjawisko terroryzmu jest znane od dawna i nie jest zjawiskiem nowym. Jednak podobnie jak w przypadku migracji zmieniała się częstotliwość tego zjawiska. Przełomową datą w definiowaniu, pojmowaniu i określaniu czym jest terroryzm, a także zmieniającą postrzeganie tego zjawiska był 11.09.2001 r. We wrześniu 2001 r. miał miejsce atak na World Trade Center, który zmienił postrzeganie terroryzmu i stał się znaczącą datą w walce z terroryzmem. Zamach z 2001 r. pokazał, że terroryzm jest realnym zagrożeniem. Przykładem na to, że ataki terrorystyczne miały miejsce dużo wcześniej jest atak terrorystyczny z 1996 r., którego dokonała organizacja terrorystyczna Al-Kaida. Był to atak w Dżahranie w Arabii Saudyjskiej. W 1998 r. natomiast dokonano zamachu terrorystycznego z udziałem samochodów z ładunkami wybuchowymi²⁸.

Tab. 1. Liczba ofiar zamachów terrorystycznych.

Źródło: *Liczba ofiar w 2014*, <<http://euroislam.pl/app/uploads/2016/03/liczba-ofiar.jpg>> (25.05.2018).

²⁷ Kodeks Karny, Art. 115 § 20.

²⁸ B. Hołyst, *op. cit.*, s. 464.

Wykres wskazany powyżej przedstawia ataki terrorystyczne w 2014 r. z podziałem na organizacje, które przyznały się do dokonania ataku.

Od jakiegoś czasu w Global Terrorism Index przedstawiana jest lista państw najbardziej narażonych na terroryzm. W 2017 r. lista przedstawiała się następująco: na pierwszym miejscu znajduje się Irak, w pierwszej dziesiątce możemy znaleźć również Afganistan, Nigerię, Syrię, Pakistan, Jemen, Somalię, Indie, Turcję i Libię. Z europejskich państw najwyżej znajduje się Francja na 23 miejscu, następnie Niemcy na 38 miejscu, Belgia na 40 miejscu, Grecja na 46 miejscu, Szwecja na 52 miejscu, Chorwacja, Litwa, Łotwa, Słowenia na 130 miejscu²⁹.

Jak wynika z Raportu Europejskiego Urzędu Policji (EUROPOLu), który jest publikowany od 2007 r., w 2016 r. na terenie Unii Europejskiej doszło do ok. 142 ataków lub prób ataków (ataki, które nie doszły do skutku) oraz ok. 1000 aresztowań związanych z terroryzmem. Próby ataków lub ataki terrorystyczne miały miejsce w Europie w następujących państwach: 1 w Holandii, 4 w Belgii, 76 w Wielkiej Brytanii, 5 w Niemczech, 6 w Grecji, 23 we Francji, 17 we Włoszech, 10 w Hiszpanii, zaś aresztowania o podłożu terrorystycznym kształtowały się następująco: 3 w Szwecji, 8 w Danii, 6 w Polsce, 2 w Czechach, 149 w Wielkiej Brytanii, 17 w Irlandii, 34 w Austrii, 1 na Słowenii, 35 w Niemczech, 45 w Holandii, 65 w Belgii, 456 we Francji, 120 w Hiszpanii, 38 we Włoszech, 1 w Rumunii, 5 w Bułgarii, 17 w Grecji³⁰.

W *Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 z dnia 15.03.2017 w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępującej decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniającą decyzję Rady 2005/671/WSiSW* uznano, ataki terrorystyczne najważniejszymi naruszeniami praw oraz kluczowym zagrożeniem współczesnego świata, któremu trzeba bezwzględnie przeciwdziałać a w razie zaistnienia skutecznie walczyć³¹.

Podłoże terroryzmu może być rozmaite. Do najczęściej spotykanych źródeł terroryzmu możemy zaliczyć źródła związane z polityką i historią np. radykalne poglądy, sytuację na świecie, pobudki polityczne, które są nią spowodowane, tło społeczne i ekonomiczne np. różnego rodzaju kryzysy, prześladowania,

²⁹ *Global Terrorism Index 2017*, <<http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/11/Global-Terrorism-Index-2017.pdf>> (25.05.2018).

³⁰ *EU Terrorism Situation and Trend Report (Te-Sat) 2017*, <<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2017>> (15.05.2018).

³¹ *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 z dnia 15.03.2017 w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępującej decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniającej decyzji Rady 2005/671/WSiSW* Dz.U. UE, 2017, L 88/6.

ograniczenia ekonomiczne, podłoże socjologiczne np. różnego rodzaju protesty, nielegalne migracje, szerząca się przestępczość zorganizowana, tło związane z cywilizacją i kulturą np. różnorodność kultur, odmienny stosunek do kobiet, podłoże psychologiczne np. właśnie, spory czy chęć zemsty.

Z bezpieczeństwem, terroryzmem, migracją jest również powiązana przestępczość zorganizowana, która może dostarczać potencjalnym terrorystom zapasów broni pochodzącej z nielegalnego przemytu oraz materiałów potrzebnych do wykonania ładunków wybuchowych, materiałów potrzebnych do przeprowadzenia zamachu terrorystycznego³². Zdarza się tak, że niektóre organizacje terrorystyczne są sponsorowane przez państwo.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2016/399 z dnia 9.03.2016 w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) przewiduje przywrócenie kontroli na granicach w przypadku wystąpienia ataku terrorystycznego³³.

Jak wynika z badań przeprowadzonych w 2014 r. dotyczących liczby śmiertelnych ataków terrorystycznych najwięcej ofiar było w Iraku 30,4%, w Nigerii 23%, w Afganistanie 13,8%, w Pakistanie 5,4%, w Syrii 5,2%, w Somalii 2,5%, na Ukrainie 2,0%, w Republice Środkowoafrykańskiej 1,8%, w Sudanie Południowym 1,7%, a pozostałe państwa 12,3%³⁴.

Przeprowadzone zostały również badania dotyczące udaremnionych oraz dokonanych aktów terroryzmu w Europie w 2014 r. ataki terrorystyczne uzasadnione religią to tylko 2, a pozostałe to 197. Zestawiono również badania z poprzednich lat od 2009 r. i w przedziale czasowym od 2009 r. do 2014 r. ataki terrorystyczne na tle religijnym stanowiły 0,7% wszystkich ataków terrorystycznych³⁵.

³² *Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady Szóste sprawozdanie z postępu prac nad stworzeniem rzeczywistej i skutecznej unii bezpieczeństwa*, <<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/PL/COM-2017-213-F1-PL-MAIN-PART-1.PDF>> (25.05.2018).

³³ *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2016/399 z dnia 9.03.2016 w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice* (kodeks graniczny Schengen), Dz. U. 2016, L 77/1, <<https://udsc.gov.pl/wp-content/uploads/2014/12/kodeks-graniczny-Schegen-tekst-jednolity.pdf>> (25.05.2018).

³⁴ *Global Terrorism Index 2015*, <<http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2015/11/Global-Terrorism-Index-2015.pdf>> (25.05.2018).

³⁵ *EU Terrorism Situation and Trend Report (Te-Sat) 2015*, <www.europol.europa.eu/content/european-union-terrorism-situation-and-trend-raport-2015> (25.05.2018).

Decyzja o pozostawieniu swojego kraju, całego swojego dobytku i często całej swojej rodziny oraz przyjaciół i znajomych jest trudna i często poprzedzona strachem, wojną i obawą o własne życie. Organizacje terrorystyczne często wykorzystują okazję i wśród tłumu młodych osób, które przedostają się do Europy uciekając przed wojną znajdują się również terroryści przybywający do Europy w celu dokonania ataku terrorystycznego.

BIBLIOGRAFIA:

- ✓ Antoszewski A., Herbut R. (red.), *Leksykon politologii*, Wrocław 2000
- ✓ Bukowski S. Z., *Terroryzm europejski. Geneza i współczesne zagrożenia*, Słupsk 2010
- ✓ Castels S., Miller M. J., *Migracje we współczesnym świecie*, Warszawa 2011
- ✓ *Czego Europejczycy boją się w związku z uchodźcami? Terroryzmu. Oto, jak odpowiedzieli Polacy na tle innych*,
<<http://www.dw.com/pl/czego-europejczycy-boj%C4%85-si%C4%99-w-zwi%C4%85zku-z-uchod%C5%BAcami-terroryzmu-oto-jak-odpowiedzieli-polacy-na-tle-innych/a-19394969>> (26.02.2018)
- ✓ *Deaths by terrorist attacks Western Europe 1970-2015*,
<<http://euroislam.pl/app/uploads/2016/03/terrorism-western-europe.jpg>> (25.05.2018)
- ✓ *Departament Badań Społecznych i Warunków Życia GUS: Wyznania Religijne – Stowarzyszenia Narodowościowe i Etniczne w Polsce 2009-2011*, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny, 2013-03-28
- ✓ *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16.12.2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich*, Dz. U. 2008, L 348/98
- ✓ *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 z dnia 15.03.2017 w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępującej decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniającej decyzji Rady 2005/671/WSiSW*, Dz. U. UE, 2017, L 88/6
- ✓ *Dyrektywa Rady 2003/86/WE z dnia 22.09.2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin*, Dz. U. 2003 L 251.
- ✓ *EU Terrorism Situation and Trend Report (Te-Sat) 2015*,
<www.europol.europa.eu/content/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2015> (25.05.2018)

- ✓ *EU Terrorism Situation and Trend Report (Te-Sat) 2017*, <<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2017>> (15.05.2018)
- ✓ Flis D., *Polacy nie wierzą uchodźcom, Polki lepiej rozumieją ich sytuację*, <<https://oko.press/mezczyzni-wierza-uchodzcom/>> (12.05.2018)
- ✓ *Global Terrorism Index 2015*, <<http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2015/11/Global-Terrorism-Index-2015.pdf>> (25.05.2018)
- ✓ *Global Terrorism Index 2017*, <<http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/11/Global-Terrorism-Index-2017.pdf>> (25.05.2018)
- ✓ *Główny Urząd Statystyczny, Informacja o rozmiarach i kierunkach czasowej emigracji z Polski w latach 2004-2016*, Warszawa 2017
- ✓ Golka M., *Cywilizacja współczesna i globalne problemy*, Warszawa 2016
- ✓ Hołyst B., *Terroryzm*, t. 2, Warszawa 2007
- ✓ *Kodeks Karny*, Dz. U. 1997, Nr 88, poz. 553 z późn. zm.
- ✓ *Konwencja Genewska*, Dz. U. 1991, Nr 119, poz. 515 z późn. zm.
- ✓ Kopaliński W., *Podręczny słownik wyrazów obcych*, Warszawa 2002
- ✓ *Liczba ofiar w 2014*, <<http://euroislam.pl/app/uploads/2016/03/liczba-ofiar.jpg>> (25.05.2018)
- ✓ Marek A., *Islam*, Warszawa 2006
- ✓ *MSZ, Zagrożenie terrorystyczne w Polsce i regionie*, <https://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/polityka_bezpieczenstwa/zwalczanie_terroryzmu_miedzynarodowego/zagrozenie_terrorystyczne_w_polsce_i_regionie/> (6.05.2016)
- ✓ Pawłowski J., *Terroryzm we współczesnym świecie*, Warszawa 2001
- ✓ *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2016/399 z dnia 9.03.2016 w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen)*, Dz. U. 2016, L 77/1, <<https://udsc.gov.pl/wp-content/uploads/2014/12/kodeks-graniczny-Schegen-tekst-jednolity.pdf>> (25.05.2018)
- ✓ *Słownik Języka Polskiego*, wersja elektroniczna, <<https://sjp.pwn.pl>> (15.05.2018)
- ✓ *Słownik wyrazów obcych PWN*, Warszawa 1995
- ✓ *Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady Szóste sprawozdanie z postępu prac nad stworzeniem rzeczywistej i skutecznej unii bezpieczeństwa*,

<<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/PL/COM-2017-213-F1-PL-MAIN-PART-1.PDF>> (25.05.2018)

- ✓ Tokarczyk R., *Prawo amerykańskie*, Warszawa 2009
- ✓ *Ustawa z dnia 9.11.2000 r. o repatriacji*, Dz. U. 2000, Nr 106, poz. 1118 z późn. zm.
- ✓ *Życie religijne w Polsce*,
<https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5500/3/1/1/bss_folder_zycie_religijne.pdf> (30.06.2018)